

Učiteljski Tovariš.

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Resna beseda učitelja-poslanca g. Jakliča. — Izobrazujmo starše, ako hočemo imeti izobraženo mladino! — „Učiteljski dom“ v Celovcu. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Eno leto učitelj v hribih. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Inserat.

Resna beseda učitelja-poslanca g. Jakliča.

Menili smo do sedaj, da resnost stvari povzroči resne besede. Učiteljstvo gmotno vprašanje je resna, preresna stvar. Kdor se s tem vprašanjem peča ali je kakorsikoli interesiran pri tem vprašanju, bo isto vzel resno in se ne bo igral skri-valnice z njim, kakor dela to naš „kolega“ Jaklič v Dobropolju. O Veliki noči smo imeli shod za naše težnje, in pri tem shodu je Jaklič glasoval za resolucijo, ki zahteva od deželnega zbora kot kompetentne oblasti, da se učiteljstvu povišajo petletnice, dovolijo aktivitetne doklade, izprememba odstotkov v statusu itd. Za to resolucijo smo glasovali kakor en mož, tudi Jaklič z nami. Zahtevali smo to od dežele, toda nikjer ni bilo brati v naši resoluciji, kje naj dežela dobi pokritje za to. Jaklič manjša resnost našega shoda, ker trdi v „Slovenecu“ z dne 18. junija t. l., da smo mi učitelji poslancem ukazovali, kje naj denar vzamejo. Doslovno iz „Slovenca“: „Po družih deželah so bili učitelji ob takem vprašanju bolj previdni. Zahtevali so sicer resolucijo, a za drugo se nito brigali, najmanj pa so se utikali v stvari poslancev, zlasti pa so bili toli modri, da niso poslancem ukazovali, kje naj denar vzemo. To je monopol kranjskih naprednih učiteljev“. Basta! Tako Jaklič. Mi pa njega slovesno vprašamo: Kje in kdaj smo mi ukazovali, kje naj poslanci vzemo denar? Kje in kdaj smo se vtikali v stvari poslancev? Na našem shodu ni bilo o tem najmanjšega govora od naše strani. Mi smo samo zahtevali resolucijo in jo bomo še, dokler ne pridemo do svojih krvavih pravic. Pač pa je poslanec g. Hribar omenil, obljubujoč pomoč slovenskih naprednih poslancev, da bo morala dežela ugrizniti v kislo jabolko (kakor indirektno vedno grize, n. pr. škofovi zavodi, afričanski zamorčki itd.) ter zvišati deželne doklade, ker tega je učiteljstvo vredno. Vsak človek z normalno pametjo ve, da pri regulaciji učiteljskih plač ni druge poti kakor ta, katero je poslanec Hribar navedel. Klicali smo Hribarju „živio“, ker je mož povedal brez olupševalnih fraz, kaj bo storiti deželnemu zboru. V drugem duru pa je zaigral čez nekaj dni dr. Šusteršič na svojo kričečo politično lajno. Ta je kratko in malo kar napovedal, da rajši razbije deželni zbor,

kakor bi dovolil kako povišanje doklad za regulacijo učiteljskih plač. Doslovno iz „Slovenca“: „Župan Hribar, ki ima navado, da vedno jako veliko govori pri vsaki priliki, je na shodu dejal (na učiteljskem shodu), naj se povišajo deželne doklade, da se poboljšajo učiteljske plače. Proti temu se moram najodločneje izjaviti. („Dobro“-klici.) Raje razbijemo ves deželni zbor, nego bi kaj takega privolili“. Jaklič piše v „Slovenecu“: „Tako so si prikrojili dr. Šusteršičeve besede, izgovorjene v čisto drugem smislu, nekateri (vsi, ki imajo razum, ne samo nekateri) gg. kolegi, in sedaj vprašujejo javno po listih mene, ako se strinjam z izjavo, katera ni bila nikdar izgovorjena“. To nam jasno kaže, da je poslanec-učitelj Jaklič popolna brezmočna marioneta dr. Šusteršiča, ker zagovarja stvari, ki se zagovarjati ne dajo od strani učitelja, pač pa le obsojati. In to govori dolge izjave, kakega načelnika imajo Slomškarji, koliko je Slomškova Zveza „učiteljska zveza“ in kakšne kolege imamo — učitelji sploh. Rekli bi lahko nekaj o prodanih dušah, pa ne maramo razvijati tega častnega nadevka. Jaklič piše dalje v „Slovenecu“, da je dr. Šusteršič za regulacijo in sploh katoliška narodna stranka, samo da naj se uvede nov šolski davek. To je znana famozna ideja dr. Šusteršiča, naj bi plačevali ta davek taki, ki imajo dohodkov nad 5000 K. Nikjer v celi avstro-ogrski monarhiji ni uveden še tak davek, ki je fenomenalna iznajdba brihtnega katol. advokata. In na kak odpor bi naletel ta davek v višjih krogih, v prvi vrsti v cerkvenih! Sicer naj si pa zmešane katoliške glave zapomnijo, da gre tukaj za regulacijo plač ljudsko-šolskih učiteljev, ki poučujejo na ljudskih šolah, od katerih imajo absolutno korist ljudje pod 5000 K dohodkov. Dalje gre tukaj specialno za regulacijo kranjskega učiteljstva. Res je precej ljudi s 5000 kron dohodki, toda ti se bodo odločno uprli, sami plačevati poseben davek za ljudske šole, katerih koristi ne uživajo sami. Tak davek bi bil bolj umesten pri srednjih in visokih šolah, katere bolj uživajo imenovani 5000 K dohodkarji. Tak zakon bi tudi ne bil najbrž nikdar sankcioniran pri sedanjih razmerah. Pravzaprav pa so katoliški politiki ta davek pognali med svet, da bi učiteljstvo preslepili po eni strani, ljudstvo pa po drugi strani. Katoliška gospoda, ki sedi pri bogato obloženi mizi, katera pa je bogato pogrnjena z iz ljudstva, tistega dobrega ljudstva izjetimi krajcarji, ta gospoda učiteljstvo in šolo težko trpi, kako pač naj bi potem imela

resne namene, pomagati učiteljstvu in to še posebno po veliki, veliki večini naprednemu učiteljstvu. Dr. Šusteršič je rekel: „Ravno zgoraj označeno stališče (ker namreč nismo nazadnjaki) enega dela učiteljstva nam otežkuje postaviti se popolnoma ob stran učiteljstva“. Doslovno iz „Slovenca“. Tako priznava poglavar sam, da se ne more postaviti popolnoma ob našo stran pri regulaciji. Samo nekoliko, ali najbolj odkrito povedano: nič. Gospodine Jaklič, mi razumemo politiko, ki jo uganja katoliška stranka z nami in ki jo morate uganjati tudi Vi. To je politika slepomišja ali skrivalnic. Mi še danes izjavljamo, da nam je vseeno, kako prirede regulacijo plač poslanci, mi ne ukazujemo načina pridobitve za regulacijo, mi samo zahtevamo regulacijo in naj se tudi uvede nov šolski davek, saj ga mi ne bomo plačevali, ker nima nihče od nas 5000 kron dohodkov. Tudi se ne brigamo, kje se bo dobila večina za ta ali drugi način pridobitve za naše izboljšanje. Poslanec Jaklič gladi že sedaj pot svojemu stališču, kadar pride v deželni zboru na vrsto naša zahteva. Sodeč ga po njegovem zadnjem spisu v „Slovenca“, se bo držal kakor iz bezgovega stržena narejen možic. Gosp. Jaklič naj nam oprostí na vsak način, da smo napravili tako primeró, zakaj kdor dr. Šusteršiča zagovarja pri njegovem nastopu dne 19. aprila, ta je pač tak kakor gori omenjeni možic. Seveda g. Jakliču se tudi ne mudi tako, da bi mu izboljšali plačo, ker je v dobrem gmotnem stanju. Gospod kolega! Niso pa drugi učitelji tako srečni kakor ste Vi! Pomolite le glavo nekoliko iz katoliškega prepričanja in videli boste, kako životari večina učiteljev in dobili boste drugo prepričanje, ki Vas bo zbližalo z našimi težnjami. Ves spis v „Slovenca“ pa je napravil na učiteljstvo slab vtisk, in mi smo prav hvaležni Jakliču, da nam je dal indirektno pojasnilo na naše vprašanje v „Slovenskem Narodu“: Če se strinja s Šusteršičevo izjavo: „Raje razbijem ves deželni zbor itd.“ Hvala g. Jakliču, da se je potrudil to pot na nepodpisano „javno vprašanje“ odgovoriti. Da ga pa ne bo radovednost trla, zakaj naše „javno vprašanje“ ni bilo podpisano, mu povemo, da bi se prvič vsi podpisi zaradi obilice imen ne mogli navajati in ker drugič ne gre tu za imena, ob kateri bi se Jaklič potem brez konca in kraja drgnil, temveč gre za stvar. H koncu se usojamo zopet vprašati: Kaj pa pravite vi na to, tisti kolikortoliko zavedni član „Slovenske zveze“, ko uganja vaš predsednik tako, za učiteljstvo nekoristno politiko in hlapčevanje dr. Šusteršiču, ki je dokazan sovražnik šole? Napišite nam razpravo o novem šolskem zakonu, kako si jo predstavljate. Tako nenavadna iznajdba in občudovanja vreden problem bistri um. Mi bomo z veseljem prečitali vse in morda še kaj dostavili, če bi ne prišlo na misel vam. Poslanec Jaklič pa naj pregleda sedaj svoj spis in našega in videl bo: „Kdo je pačil resnico in zavijal“, kakor pravi o nas v „Slovenca“.

„Slov. Narod“.

Izobrazujmo starše, ako hočemo imeti izobraženo mladino!

„Alle Gesellschaftsklassen verhalten sich dem Erziehungsproblem gegenüber noch mehr oder minder gleichgültig; sie glauben ihrer Pflicht zu genügen, wenn sie für regelmäßigen, je nach den Ausprüchen der Klasse ausgedehnten Schulbesuch sorgen: den speziellen Fragen der Pädagogik stehen die meisten verständnislos gegenüber, ihren Einfluss auf Charakter,

Moral und Gemüt ihrer Nachkommen überlassen sie dem Zufall. Ob die Principien der Erziehung in Haus und Schule übereinstimmen, wird nicht gefragt; daß sie der Individualität der Schüler Rechnung zu tragen hat, wird fast immer nicht beachtet; nicht die Ausprüche und Wünsche der Kinder werden berücksichtigt, sondern die überlieferten Normen einer alleinseligmachenden Methode sind maßgebend.“

Bridka, a istinita sodba! — Tako rado se opočita učiteljstvu od prijateljev kakor tudi sovražnikov šolstva in učiteljstva, da šolstvo ne doprinaša onih sadov, ki so jih pričakovali stvaritelji modernega ljudskošolskega zakonodajstva. Vkljub nad tridesetletnemu obstanku in vkljub toliko prelite „srčne krvi“ ni ljudska šola povzdignila nivoja ljudske izobrazbe do onega stališča, na katerega bi radi potegnili „premnogi ljudski osrečevalci“ trpeče ljudstvo širne Avstrije. In ta povod daje premnogim faktorjem — poklicanim kakor tudi nepoklicanim — priliko, da porajajo one iste „ostre sapice“, ki vejejo tako rade le okrog ušes — uboge, škandalozno plačane raje — ljudskošolskega učiteljstva. Ti faktorji — poklicani kakor tudi nepoklicani — zvrčajo vso krivdo edino le na učiteljsko paro — češ, ti si kriva tega zla, da šola ne prinaša onega, kar bi morala po njih — beri: le po njih sodbi. In zaraditega si pa izmišljavajo ti faktorji — poklicani in nepoklicani — od prvega vaškega, po hlevnem vzduhu vonjajočega predsednika, oziroma šolskega nadzornika krajnega šolskega sveta pa do naučnega ministra — vedno in vedno nove šikane, paragrafe, odredbe itd., po katerih se je učiteljstvu ravnati pri pouku, da dovede šolstvo — to podlago ljudske izobrazbe — do ljudstvo osrečujočega viška. In ta mnogostranost bo privedla naše ljudsko šolstvo do onega absurduma, da bo ljudska šola čreda brez pastirjev, da bomo imeli pač šol na izobilico, a učiteljstva nikjer. Nasledki so že tu! Starejši hite v pokoj pred časom, a naraščaj kaže fige učiteljskemu stanu, ker je vsak preprost dninar na boljsem kakor pa učitelj z maturitetnim izpričevalom v roki. Da bi pa ti faktorji — poklicani in nepoklicani — pričeli raziskavati tam, kjer se mora res pričeti z radikalnim izrezavanjem, da privedemo ljudsko šolo do onega stališča, da bo v istini privedla ljudstvo do prave, trajne izobrazbe — tega pa ne, ker potem bi morali ravno ti faktorji — poklicani in nepoklicani — obuditi popolen kes in pripoznati, da so zakrivili sami, recimo 98%, da ni šola donesla do sedaj onih sadov, kakršnih so pričakovali sami stvaritelji modernega šolskega zakonodajstva.

Ti faktorji — poklicani in nepoklicani — so pričeli torej s temeljito reorganizacijo šolstva, češ, pomagati moramo spraviti šolstvo na višek svoje gonilne moči, ker le tako šolstvo bo ustvarjalo trajne sadove. In pričeli so natezati najvitalnejše membrane šolskega aparata — metodo. In to natezanje obeta biti tako intenzivno, tako temeljito, da preti privedi šolstvo do onega usodepolnega koraka, da se bo tako idealna zgradba, kakor je ravno ljudska šola, zaradi tega natezanja sesedla in pretvorila v navaden stroj.

Ako hočemo v istini šolstvu dobro, ako hočemo dovesti ljudsko izobrazbo v istini na ono mesto, na katerem bi jo tako radi videli, da bi prinašala one sadove, katerih bomo vsi veseli, učitelji kakor tupi oni faktorji — poklicani in nepoklicani — ne smešimo se torej pred trezno mislečim ljudstvom s takimi otroškonaivnimi preosnovami v prid ljudskega šolstva, kakršne so se pričele porajati v nekaterih krajih na slovenskem ozemlju — kjer se hoče pokazati ta ali ona šoli blizu stoječa oseba v nekaki bengalični luči, češ, glej le me,

kako sem skrben za povzdigo šolstva, a v istini pa zbuja ona ista oseba le pomilovalen nasmeh vsakega trezno, normalno mislečega človeka, ker s takim reorganizovanjem — kakor je n. pr. določba, kako visoke naj bodo posamezne črke, kako naj otroci hodijo po stopnicah itd. itd. — se taka oseba le osmeši.

Tu je treba drugam zastaviti sekuro, ako hočemo storiti kaj koristnega za šolo, in ena glavnih naših nalog bodi pri reorganizaciji ljudskega šolstva, da spravimo v popolno soglasje šolo in — dom! Tu, tu je izvor in konec rešitvi v prilog naši ljudski šoli — tu pričakujemo rešitve našemu obupnemu klicu po večji ljudski izobrazbi. Dokler ne pridobimo našega odraslega ljudstva za pomočnika, nekakega součitelja — je zaman naš trud — resen in smešen.

Oglejmo si le površno, iz kakih faktorjev se rekrutirajo naše dece starši. Izvečine iz ljudi, ki imajo o vzgoji otrok, svojega telesnega sadu toliko pojma kakor nič. Ko stopajo v zakon, v višek človeškega zahtevanja, vedo pač dobro le to, da bodo rodili ljudi, ki so ustvarjeni po človeški in božji podobi, a kako bodo dovajali te ljudi do one stopnje popolnosti, kjer bodo odgovarjali najprimitivnejšim zahtevam do popolnosti človeških in božjih popolnosti — o tem se tem ljudem niti ne sanja. In sedaj pa ustvarjaj učitelj iz teh ljudi popolna bitja! V takih slučajih bi pač morali biti učitelji edino le tako popolni ljudje, kakršnega je ustvaril modrijan Nietzsche v svojem „Übermenschu“, ali kakršnega nam opisuje Šorli v svojem romanu „Človek in pol“, le s tem pogojem, da bi moral tak „človek in pol“ iz tega stvarstva odstraniti oni pri slovenskem učiteljstvu nebitveni del, ki je znan po imenu — želodec.

Pritegnimo torej v delokrog svojega delovanja starše nam izročene mladine. In to doženemo najprej in najgotoveje, ako jih poučimo natančno o vseh dolžnostih in nalogah ter zahtevah, ki jih stavi njih deca do njih, kar se tiče vzgoje in šole. To pa doženemo najhitreje in najbolje s pomočjo pouka. Uvedimo tako imenovane večere za starše, kjer se bomo zgovarjali s širjo maso našega ljudstva o vseh dobrih in zlih posledicah, ki jih prinaša dobra in — slaba vzgoja.

Poleg teh pa prirejajmo poučne večere za naše ljudstvo, a ti poučni večeri naj nam ne odgrinjajo „tajnosti življenja“ velikega misleca Rousseaua, temveč podajajo naj nam v preprostih besedah smoter domače kakor tudi šolske vzgoje itd. In tu imajo kaj obširno polje vsi oni faktorji — poklicani in nepoklicani — pokazati moč svoje notranje vzgojevalne sile, svojega poklica. Prepričani naj bodo, da pripomorejo z enim samim takim poučnim večerom več do prave vzgoje in izobrazbe ljudstva, kakor pa s celim košem raznih lepodonečih nasvetov. Seveda: teorija je lažja nego praksa, razdiranje lažje nego zidanje.

A naša naloga naj še s tem ne bo nikakor končana. Povspnimo se še korak dalje! Pričnimo z izdajo poljudnih spisov za ljudstvo o vzgoji, o ljudski šoli, o branju dobrih, mladini namenjenih knjig itd. itd. In v to je seveda v prvi vrsti poklicana pred vsem naša „Šolska Matica“, dalje ljudski izobrazbi namenjena „Družba sv. Mohorja“ in „Slov. Matica“. Tu bo treba trkati in trkati — in odprlo se nam bo. In tu so zopet poklicani oni, za šolo tako vneti faktorji — poklicani in nepoklicani. Tu naj zastavijo svoja peresa ter nam napišejo kako poljudno brošuro o vzgoji, in branjaželjna masa bo segla rada po nji.

Ljudskošolskemu učiteljstvu pa kličemo: Ne odlašajmo več z reševanjem tega perečega vprašanja na polju ljudske

izobrazbe. Pomagajmo si sami! Ne zanašajmo se na tujo pomoč, zakaj onim istim faktorjem — poklicanim in nepoklicanim — ne diši ta kruh, ker potem jim poide njih hrana in prešli bi kakor pomladna megla pred jutranjim solncem.

Sklepno pa polagamo slovenskemu učiteljstvu kakor tudi vsem faktorjem — poklicanim in nepoklicanim — sledeče pobožne želje:

1.) „Zaveza“ skličiči v kratkem enketo veččakov, ki bodo sestavili nekak bojni program, po katerem se bodo uredila taka predavanja o vzgoji za širšo maso ljudstva.

2.) Naša književna društva „Šolska“ in „Slovenska Matica“ kakor tudi „Družba sv. Mohorja“ naj prično izdavat poljudno pisane brošure o vzgoji itd.

3.) Naši visoki c. kr. dežel. šol. sveti naj tudi preskrbe, da višja oblastva dovolijo potrebn kredit za morebitne stroške, oziroma odškodnino posameznih predavateljev.

4.) „Slov. Matica“, „Pravnik“ kakor tudi „Žensko izobraževalno društvo“ naj prično s svojimi obljubljenimi predavanji — a ta predavanja naj ne dičijo le štirih sten „Narodnega“ ali „Mestnega doma“, temveč ta predavanja naj polete po deželah, zakaj tu je ljudstvo stokrat bolj potrebno nauka, kakor pa mestna „gospoda!“

5.) Pri takih predavanjih naj se v bodoče več ne ignorujejo šola, pouk in vzgoja, kakor se je — žal — iz nam morda umljivih vzrokov to dogajalo doslej!

„Učiteljski dom“ v Celovcu.

Celovski „Mir“ je priobčil v svoji 24. številki članek: „Vsaktera država mora le na tistih podlagah obstati in se razviti, na katerih je nastala. O enotni državi po francoskem vzorcu v Avstriji ne moremo govoriti. Avstrija je nastala po združenju mnogih samopravnih delov in le v tem sestavu zamore obstati. Združena celota zajema svojo moč in zdravje iz moči svojih delov... Jaz sem danes še prepričan, da bi vse v naši lepi Avstriji bilo lepše, če bi se posamnim deželam dalo več avtonomije, in če bi se tirjavam raznih narodov bolj ustrezalo, kakor se zdaj godi. Najvažnejši del narodnostne enakopravnosti pa je enakopravnost v šoli, in tega načela pa sem se vedno držal. Moji svetovalci so me pošteno podpirali, zlasti odločni Exner. Ko se je nekoč govorilo o enakopravnosti Rusinov, mi je le ta pisal: „Načelo enakopravnosti tirja, da je ljudski jezik tudi učni jezik v šoli; a drugi deželni jezik se mora tudi povsod učiti, akoravno le kot prost predmet.“ — Tako piše Nemeč Helfert („Kultur“ 1803, stran 304).

Načelo enakopravnosti. Kaj pa je to? povprašujemo po narodnih pravicah in na Koroškem najdemo končno le eno pravico lastne nespameti. Sklicujemo se na temeljne državne zakone — a ti so le pajčevina; kar ni čudno, da se smejo temeljni zakoni tolmačiti in rabiti, kakor je gospodom v deželnem šolskem svetu drago, in nikogar ni, ki bi jih zavrnil in jim naročil, da se drže zakonov. In ti gospodje: nekdam Gobanc, zdaj Palla in Lemiži vsi vkup v

Avstriji vendar niso bogve kaj; oni so le vsled tega tako oblastni, ker smo mi tako slabi, in recimo nedelavni.

Priznajmo, da delovanje za naše ljudstvo med nami ni še v primeri s silo, ki nas obdaja od vseh strani, zlasti pa pripoznajmo, da se na šolskem polju ne stori dosti. Človek se more na vse strani žrtvovati, se odgovarja, a mi moramo odločneje nastopati, mi moramo zlasti v šolstvu storiti odločilnih in uspešnih korakov.

Kako žalosten je vendar izgovor: „Vse to je le udarec v vodo“. Če se je ustanovil „Učiteljski dom“, to naj bo udarec v vodo? Ne vemo, morebiti bo pa več kaj, a izgovor, to je le udarec v vodo, ne da bi dotični vedel kaj boljšega nasvetovati, je udarec v obličje narodni časti, je dokaz sramotne neodločnosti in izraz jako slabe volje.

Društvo „Učiteljski dom“ je pričelo lani svoje delovanje; prvi poizkus ni bil več udarec v vodo, pokazal je, koliko simpatij ima to društvo. Od raznih strani se je društvo z veseljem pozdravljalo in donašali so se že lepi prispevki.

A ti prispevki so še vsi premajhni. Posebno slavne naše posojilnice so daleč zaostale za pričakovanjem. Prošnja je prišla lani sicer prepozno, in letos še nismo zvedeli, v kolikor so se občni zbori spomnili „Učiteljskega doma“.

Znova moramo naglašiti pomen tega društva: Zakaj je šolstvo v slovenski Koroški tako na slabem? Ker se poučuje slovenska mladina v tujem jeziku. Ali šolske oblasti te budalosti ne spoznajo? Spoznajo jo, a boje se radikalno-nemških politikov. Ti pa se boje za svoje mandate, ko bi se slovensko ljudstvo probudilo, in z mandati vred bi seve izgubili njihovi pristaši marsikatere dobro plačane službe. Kaj moramo proti temu? Mi moramo dobiti polagoma pedagogov mož, ki več ne bodo trepetali pred politično kliko, ki se bodo upali svoje prepričanje povedati tako glasno, da se bo čulo v višjih krogih. Zdaj je položaj učiteljev tak, da se noben ne upa glasno dihati iz strahu pred lastnimi kolegi.

Pripoznamo obenem, da se ni skrbelo za naraščaj učiteljev; kaj pa se je kaj storilo, da dobimo slovenskih mladeničev za ta stan? Malo ali nič! In kaj se je storilo, da se ohrani v fantih ali zbudi narodni čut in versko mišljenje?

Kar se poprej ni zgodilo, se mora kmalu popraviti. — Ne moremo? Potem pa poginimo! Kdor pa noče poginiti kot suženj, naj se brani, in če bi bil sam na obzidju domovine proti tisočim nasprotnikom. Star naš dedni greh je mehkužnost in neodločnost; ravno v tem je Nemeč Slovana čestokrat prekašal. Spoznajmo to napako in bodimo bolj trdni, bolj pogumni, bolj delavni in še bolj požrtvovalni. Zlasti odbore naših posojilnic prosimo: Ne zanemarjajmo v skrbi za bodočnost, brigati se za sedanje dni. Saj nihče ne pričakuje bogsive kako velikih žrtev, a **častna dolžnost koroških posojilnic je, da vsaka dá primerno letno podporo „Učiteljskemu domu“.** „Učiteljski dom“ hoče skromno začeti, polagoma v teku let hočemo rasti, ne tirjamo več kot zameremo. Preden se je društvo začelo, smo sestavili račun, cenili naše moči in potem smo šli na delo z zaupanjem, da pojde, kar mora iti.

Danes, ko je preteklo eno leto, se oziramo nazaj, ne s ponosom sicer, a vendar hvaležni dobrotnikom. Nekateri prijatelji našega ljudstva so veliko žrtvovali, in priznali bomo, če kje, je denar tukaj dobro porabljen. Kdo ne pozna položaja toliko dijakov, ki v skrajni bedi prežive leta uka? Kdo ne ve, kako lahko se jim izgube svetinje vere in ljubezni do ljudstva, če iz tega ljudstva niso dobili nobene pomoči, pa

so morali beračiti ob durih nasprotnikov? Mi moramo naše dijake, in zdaj v prvi vrsti učiteljsčnike bolj podpirati, da bomo dobili domačih, dobrih učiteljev.

Ali je društvo že kaj storilo? Da! Prvo leto se je nabralo doneskov 6771 K; stroškov pa je bilo 2555 K.

Društvo vzdržuje letos osem mladeničev, za katere plačuje mesečnih 304 K, k tem stroškom so gojenci doslej donašali sami le še 567 K. Izmed teh mladeničev jih je nekaj, o katerih nam poročajo profesorji, da so vzorni, kar je preslabega, tem bo društvo seve podpore zopet odtegnilo; naš dragoceni denar se sme izdavat le tam, kjer je res upanje, da se doseže društveni namen.

Izmed koroških posojilnic je društvu poslalo doneskov doslej le pet, od zunanjih sta poslali dve! Ker se je tedaj večina doneskov dobila od zasebnikov, in ker vendar upamo, da se spomnijo posojilnice častne svoje dolžnosti, nadaljuje odbor svoje delovanje, prepričan, da se v teku let zaklad tako ukrepi, da se postavi lastni zavod.

Za letos je sklenil občni zbor, da novih gojencev ne sprejema.

* * *

Dostavek uredništva: Z izvajanji celovškega „Mira“ se seveda malone popolnoma strinjamo. Navdaja nas samo bojazen, da si zgrade v Celovcu — klerikalno vzgojevališče, ki bi ne rodilo nikoli blagega sadu, ki je zanj vsaka žrtev prevelika. Dejstvo, da so odklonili celovški klerikalni Slovenci ponujane jim naše liste, popolnoma utrjuje našo misel, da bo celovški „Učiteljski dom“ prej samostan, nego zavod, ki bo služil vzgoji modernih učiteljev. In samo takih je treba koroškim Slovencem, sicer utonejo v nemškem morju.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Občni zbor društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja ljubljanske okolice se je vršil ob precej pičli udeležbi društvenih članov dne 4. junija t. l. v hotelu „Štrukelj“ v Ljubljani. Udeležilo se ga je 14 učiteljev in 2 učiteljici.

Predsednik Jos. Gregorin otvoril občni zbor, pozdravi došle zborovalce in konstatuje sklepčnost. Spominja se v gorkih besedah umrlega tovariša Karla Jašovca, učitelja v Iški vasi, in dež. vlade svetnika ter predsednika c. kr. okraj. šol. sveta ljublj. okolice, Ferdinanda markija Gozzanija. Poziva zborovalce, naj se v znak sožalja vzdignejo s sedežev, kar se zgodi in zabeleži v zapisniku.

Poročevalec za današnji občni zbor, tovariš Anton Arko, nam je podal prav živo sliko o gluhonemih in pouku istih na gluhonemnici. Prav zanimivo, jedrnat in umljivo nam je razložil metodo, po kateri si gluhonemi pridobe posamezne glasove, iz katerih sestavljajo potem zloge in besede. Prepričali smo se, da ima učitelj gluhonemih mnogokrat naporejše delo kakor mi. Burna pohvala je zadonela poročevalcu, ko je končal svoje poročilo, in občni zbor se je soglasno pridružil želji tovariša J. Petriča, naj bi poročevalec dal spretno sestavljeno prošlo natisniti v „Popotniku“.

Tajnik Fran Lavtižar poroča, da se je lanski občni zbor vršil dne 5. junija 1902 v „Mestnem domu“ v Ljubljani. Ta občni zbor je bil nanavadno dobro obiskan. Privlačno silo je imel namreč referat tovariša A. Lenarčiča: Obravnavanje berilnega sestavka „Tabori v turških časih“ po formalnih stopnjah. —

Pri tem občnem zboru so se volili delegatje za občni zbor „Zaveze“ namreč tovariši Jos. Gregorin, Fran Lavtižar, Ivan Petrič in Fran Ks. Trošt, in pa odbor za naše društvo, ki se je konstituiral sledeče: Jos. Gregorin, predsednik; Anton Javoršek, podpredsednik; Fran Lavtižar, tajnik; Fran

Ks. Trošt, blagajnik; Ivan Petrič, pevovodja; Ana Pour in Fran Papler odbornika. — Odbor je imel tekom upravne dobe le eno sejo, pri kateri je namreč določil kraj, čas in vzpored letošnjega občnega zбора. — Za prevzete referata za občni zbor se naprosi tovariš Anton Arko. — Odobril se je tudi koncept kronike našega učiteljskega društva, ki jo je sedanj tajnik sestavil po ustnih poročilih tovarišev Javorška in Gregorina od ustanovitve društva l. 1898. pa do danes. Kroniko je tajnik tudi na čisto prepisal ter je občenemu zboru danes tukaj na pregled.

Razen občnega zбора ni bilo lansko leto ni enega zborovanja. Temu je vzrok pomanjkanje časa, ker smo mnogo prostih dni izgubili, še več pa naša lastna mlačnost; saj vidimo, da se je še občnega zбора udeležilo komaj toliko članov, da smo jedva sklepčni. — Vzdravimo se torej in zbirajmo se večkrat! Časi so resni za naš stan in ljudsko šolo!

V pretečenem letu so društvu pristopili sledeči učitelji in učiteljice: Ivo Trošt, Marija Mehle, Ana Lampret, Karel Hlebec, Ema Pleško, Tomaž Petrove, Marija Bezljaj, Ana Moos, Robert Ziegler, Helena Škrjanc. Zato šteje društvo danes 60 pravih in 2 podporna člana. Le par učiteljskih oseb je še v okraju, ki niso člani našega društva. Upajmo, da se nam v kratkem tudi ti pridružijo, da bomo potem res vsi za enega in eden za vse.

Tajniško poročilo se spominja tudi — kakor že preje g. predsednik — umrlega uda našega društva tovariša Karla Jašovca, učitelja v Iški vasi, ki je v najlepši dobi v 24. letu zatisnil za vedno svoje oči dne 23. maja t. l., ter vladnega svetnika in predsednika c. kr. okraj šol. sveta Ferdinandanda markija Gozzanija, nenadoma umrlega dne 25. aprila t. l., ki je bil tudi podporni član našega društva in sploh prijatelj ljudske šole in učiteljstva. Okrajno učiteljsko društvo je obema na krsto položilo venec, učiteljstvo pa se je v častnem številu udeležilo pogreba. Blag jima spomin! —

Naše vrste so letos tudi zapustili gg. učitelji in učiteljice: Fran Klinar, učitelj v Hrušici, in Štefan Birk, učitelj pri Št. Jakobu ob Savi, ker sta šla v pokoj; Ana Lampret, učiteljica na Igu, Gabrijela Lukanc, učiteljica v Šiški, Ana Pour, učiteljica na Vrhniki, ker so prestopile prag zakonskega stanu. Prvoimenovana tovariša naj bi trdo zasluženo pokojnino uživala zdrava in vesela prav mnogo let, zadnje imenovane kolegince pa naj bi se tudi v novem stanu spominjala težav učiteljskega stanu ter delovale tudi tam v korist, ugled in čast učiteljstva ter ljudskega šolstva! —

Z iskreno željo, da bi naše društvo bolj in bolj procvitalo, da bi se njega člani v obilem številu večkrat shajali ter si medsebojno lajšali težave, delili veselje ter se navduševali za neutrudno delovanje v korist šoli in prosveti milega naroda ter ugledu skoro vsestransko zaničevanega učiteljskega stanu, sklepa tajnik svoje poročilo.

Blagajnik Fran Ks. Trošt poroča, da je imelo društvo v pretečenem letu 114 K 57 h dohokov in 103 K 94 h stroškov, torej preostanka 10 K 63 63 h. — Ker pa imamo tudi v hranilnici 150 K 47, imamo imetja 161 K 10 h, kar je za društvo pač dober „trošt.“

Tovariša Petrove in Pirc sta račune pregledala ter jih našla v najlepšem redu. — Pri volitvi je bil na predlog tovariša J. Žirovnika per acclamationem izvoljen dosedanji odbor, le mesto iz učiteljskega stanu izstopivše učiteljice Ane Pour se je izvolila soglasno učiteljica Jerica Zemljan.

Pri posameznostih opozarja tovariš Fr. Lavtižar na „Šolsko Matico.“ Ista vidno napreduje in bo gotovo povzdignila ugled šole in učiteljstva. Svojim članom podaja za majhen donesek dobrih pedagoških knjig. Zato je pa naša dolžnost, da ji — kolikor mogoče — pristopamo kot člani ter nabiramo istih tudi izven učiteljstva. Zlasti pa delujmo na to, da bodo člani naše šole, ker na ta način dobe krajne učiteljske knjižnice lepo zbirko pedagoških knjig, katere bo učitelj, ki ni bil od začetka član „Maticе“, čez več let s pridom prebiral in uprabljal. Nasvet prav toplo priporoča tudi poverjenik „Maticе“ za naš okraj, tovariš J. Žirovnik.

Tovariš Fr. Lavtižar predlaga, naj se še tekom letošnjega šolskega leta priredi kako zborovanje ali hospitacija.

Po živahnem razgovoru se sklene, da bo v četrtek dne 2. julija t. l. hospitacija v Št. Vidu nad Ljubljano.

Občni zbor soglasno pritrdi mnenju tovariša Fran Ks. Trošta, da naj se v „Učiteljskem Tovarišu“ popravi poročilo glede župnika dr. Mauringa o priliki pogreba rajnega tovariša Jašovca. „Učiteljski Tovariš“ je bil namreč ob tej priliki zlobno mistificiran. Ker ne smemo posnemati onih, ki marsikateremu izmed nas, časih pa tudi vsemu našemu stanu delajo vedoma krivico, naj se stvar pojasni in krivica poravnava. *)

Ker je bil dnevni red končan, sklene predsednik občni zbor s trikratnim „Slava“ presvetlemu cesarju.

Štajersko.

„Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ v Celju naznanja: Mimo društev, ki so do oklica, ki je bil objavljen v 6. številki „Učit. Tovariša“ z dne 20. svečna 1903, prijavili svoj pristop k „Zvezi“, so še pristopili: učit. društvo za ptujski okraj, ljutomersko učit. društvo ter eden kot posameznik.

Denarne prispevke so vplačali doslej: šmarsko-rogaško učit. društvo 6:60 K in 10 K kot prispevek k ustanovnim stroškom; celjsko-laško učit. društvo 12:60 K; posameznik 40 h.

Imenike svojih članov sta prijavili celjsko-laško in šmarsko-rogaško učit. društvo. Dve društvu sta prijavili le imenik odbornikov.

Vsa pristopivša društva se še enkrat nujno in vlnudno opozoré, da se v smislu pravil, katera so se vsakemu učit. društvu doposlala, odzovejo svojim dolžnostim, t. j. da dopošljejo denarne prispevke in imenik svojih članov. To naj se zgodi najkasneje do 15. avgusta t. l., ker le potem zameremo šele definitivno ukrepati o eventualnem I. občnem zboru.

Po pravilih (točka 8., lit. c) ima vsako društvo javiti tudi svoje zastopnike za upravni odbor.

Do danes je glasom prijav pristopilo k „Zvezi“ 12 slovenskih učiteljskih društev na Spodnjem Štajerskem in eden posameznik. Odvisno je torej od teh faktičnih članov, kdaj zamore „Zveza“ aktivno pričeti svoje delovanje. Dan bo — vzdramite se! Na delo!

Za vodstvo „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“ v Celju,

dne 22. junija 1903.

Armin Gradišnik t. č. predsednik Fr. Krajnc t. č. tajnik
Mih. Levstik, t. č. blagajnik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 4. rožnika t. l. v okoliški šoli ptujski. Udeležba je bila — žalibog moram priznati — precej slaba. Temu je bilo krivo nekoliko slabo vreme, več pa mlačnost nekaterih društvenikov.

Po običajnem pozdravu g. predsednika je bil odobren zapisnik zadnjega zborovanja. Nadalje se je razpravljalo o peticiji za popravo osnutka novega disciplinarnega reda za Štajersko, katero je doposlato „učiteljsko društvo“ za severovshodni Štajer. G. predsednik se pooblasti, da peticijo pregleda, podpiše te jo pošlje na pristojno mesto. Potem sta se izvolila kot delegata za letošnje zborovanje „Lehrerbunda“ gg. Kopic Jakob in Klenovšek Ivan. Nato pa je gospod Klenovšek jako zanimivo in strokovnjaško razpravljal o geometričnem oblikoslovju v ljudski šoli, katero vprašanje je

*) Dotični popravek smo lojalno priobčili v predzadnji številki svojega lista, dasi nima zakonite oblike in dasi nista poklicana ona dva podpisana naša tovariša zagovarjati izžanskega župnika. Brez vse skrbi bi torej lahko vrgli tisto pojasnilo v koš. Da pa bo končno ta zadeva, ki nas seveda silno razburja, dognana, smo primorani stvar pojasniti. Čisto natančno vemo, da je bil izžanski župnik pravočasno obveščen o pogrebu, da je izžanski organist, ki je mrtvaški ogleda, bil že prejšnji dan v hiši pokojnikov, dobil takso 1 K in napravil mrtvaški list. Da bi torej ne vedeli v farozu, da je umrl Jašovec, da ga bo treba prepeljati v Ljubljano in naposled tudi pokopati, je popolnoma izključeno. Če bi pa hoteli vso stvar še tako natančno raziskati, bi vendarle ne mogli dognati, kako prideta kar dva učitelja do tega, da zagovarjata župnika z Iga in da je bila njemu v prilog, a nam v lekcijo izgovorjena resna beseda celo na občnem zborovanju imenovanega učiteljskega društva! Razumemo: kakor doslej, tako bo tudi odslej klerikalno časopisje skrbno čuvalo našo čast in naše poštenje, a kadar nas prime kak liberalen list za lase, takrat se oglase v našo obrambo — župniki — klerikalci, v prvi vrsti seveda dr. Mauring! In zakaj ne bi vračali enako z enakim? Saj smo kristjani in — učitelji!

na dnevnem redu letošnje okrajne učiteljske konferencije. Navzoči so mu bili jako hvaležni za jedrnatost in poučno predavanje.

Jako presenetilo pa je nas vse pri zadnjem zborovanju, ko smo slišali, da je neki starejši tovariš izrazil svojo nevoljo nad tem, da prepogosto zborujemo. Človek skoraj ne bi verjel. Mogoče bi rad omenjeni tovariš, da bi vsako leto enkrat zborovali, pa še to bi bilo menda za nekatere druge mlačneže preveč, ker se nikoli ne prikažejo. Taki pač znajo malo ceniti združene moči. Komu drugemu se imamo zahvaliti, da so se nam vsaj nekoliko izboljšale plače, kakor ravno društvom? Ravno tako je tudi z novim disciplinarnim zakonom, ki bo menda kmalu predložen v potrjenje. Naj le tarna vsak posameznik kolikor hoče, njegov glas ne pride daleč. Zatorej: V združenju je moč — bodi naše geslo.

Istra.

Iz istre. V številki 16. z dne 1. junija t. l. „Učiteljskega Tovariša“ v dopisu o zborovanju „Slovenskega učiteljskega društva za koperski okraj“ na Kozini dne 14. maja t. l. se je po neljubi pomoti izpustilo sledeče: Gosp. Krist. Bogatec, nadučitelj v Podgradu, je pojasnoval svoje stališče, ki ga je zavzel kot delegat našega društva pri predzadnjem zborovanju dične „Zaveze“ v Trstu. Razvil je popolno temo ter zaključil, kako tendenciozno so njegova izvajanja poročali in zavijali razni listi! Predsednik gospod Anžlovar je dal na glasovanje, da se gosp. Bogatecu na njegovem delovanju izreče priznanje. Predlog je bil z vzklikom sprejet.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“ prinaša v 6. številki to-le vsebino: 1. V. Bežek: Ad interim! III. — 2. Dr. Jos. Tomišek: Slovn. povratno razmerje v šoli in vedi (Konec). — 3. Razgled. Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika.

Nove razglednice, času primerne, z napisom: „Jelačič —!“ „Pogum —“ med vami sem in z vami!“ je ravnokar izdal in založil g. Jernej Bahovec, trgovec s papirom v Ljubljani, Sv. Petra cesta (prej Jos. Petrič). Cena komadu 10 vin.

„Zabavna knjižnica za slovensko mladino“. Pravkar je izšel XI. zvezek imenovane knjižnice, ki jo spretno ureja in izdaja Anton Kosi, učitelj v Središču. Tudi ta zvezek — enako drugim — ima lepo, zabavno in poučno vsebino, ki bo v veselje in zabavo naši mladini. Cena je tako nizka, da si knjižico kupi lahko vsak. Stane samo 30 h.

Vestnik.

Na adresu deželnega šolskega sveta kranjskega. Učiteljstvo idrijske rudniške šole je sklenilo pri svoji lokalni konferenciji, staviti pri prihodnji učiteljski konferenciji nasledni samostalni predlog: „Visoki dež. šol. svet se prosi, da odlok z dne 30. marca 1903, št. 1213, takoj prekliče, ker ni napredku šole v korist, temveč v škodo.“ Ta odlok prepoveduje namreč, šolska naznanila najboljših učencev zaznamovati „z odliko“, kakor tudi debelo tiskana imena teh učencev v letnih poročilih. Isto učiteljstvo je raditega tudi opustilo izdajanje letnega šolskega poročila. Umestno bi bilo, da bi se tudi pri drugih okrajnih učiteljskih konferencajih stavili enaki predlogi, saj je bila to zadnja izpodbuja pridnim učencem, ki jo je dež. šol. svet s tem odlokom odvzel.

Vox populi — vox Dei. Notici „Krađejo — poezijo“ in „Odlike ni!“, priobčeni v zadnji številki našega lista, sta obudili občo pozornost, zlasti ker ju je ponatisnil „Slov. Narod“ ter sta na ta način prišli tudi med širše mase ljudstva. Danes vemo čisto pozitivno, da je vsa slovenska javnost na naši strani. To se reče z domačo in vsakemu umljivo besedo: Tiste mase ljudstva, ki plačujejo davek tudi za vzdrževanje šolstva, tiste mase ljudstva, ki pošiljajo svoje otroke v šolo, zaradi katerih so edino ustanovljene (ne pa

morebiti — kar je popolnoma napačno in celo silno naivno mnenje — zato, da se zaganja vanje volja ali nevolja ali pa tudi hipno razpoloženje kogarkoli) — tiste mase ljudstva so do duše prepričane, da govori naš list prav, da je torej pisanje našega lista izraz mišljenja vse naše javnosti, in da je to, kar obsojamo, vredno glasne in najodločnejše graje! Svoje šolstvo si vzdržuje naše ljudstvo samo. Država ne žrtvuje zanje niti toliko, kolikor je za nohtom črnega. Zaraditega sme ljudstvo vsaj glede ravnanja s svojo mladino, s tem solncem svojih trudnih let, s to sladko svojo uteho, imeti svoje želje in pomisleke, ki jih mora na vsak način uvaževati in z vsoto resnostjo upoštevati šolsko nadzorstvo, ki je postavljeno od države, ki — kakor že rečeno — ne žrtvuje za šolstvo niti trohice, ki pa ima vzlic temu — in to dokazujejo tudi v omenjenih noticah ožigonosana dejstva! — nad šolstvom, ki je last dežele, vso absolutno oblast. Neskončno se pregreši, kdor trga šolo od doma! To je vsakemu jasno, a vendar smo primorani, da to staro in uveljavljeno resnico iznova najglasneje poudarimo. Šola dosega le tedaj zaželeni uspeh, ako hodi lepo roko v roki z domom. Kjer ne podpira dom šole, tam je vzgoja in pouk šole metanje boba ob steno. Višje šolske oblasti si morajo torej prizadevati, da uredijo in s prijateljstvom prepoje delovanje domače in šolske vzgoje, nikakor pa nijnihova naloga, da kopljejo med domom in med šolo čim nepremostljivejši prepad, da zbudijo v domu sovraštvo proti šoli in proti — nedolžnemu učiteljstvu, ki mu je zavoljo tega delovanje vedno težavnejše in neznosnejše. Kdor ne ve, da dominiraj v organizaciji našega šolstva ta temeljni zakon uspešne in plodonosne vzgoje, ta nima pojma o vzgojni nalogi šole, ta ne pozna § 1. drž. šol. zakona, ta torej ni na svojem mestu. To je — vox populi. Mi mu seveda pritrjujemo, in to s popolnim prepričanjem. Šola je demokratiška ustanova: deluje med ljudstvom in zaradi ljudstva in samo za ljudstvo. Šola ni paradna inštitucija, tudi ni sredstvo k namenu, še manj k namenom. Čekdo misli, da je, potem ne moremo drugače, nego da proti temu z vsoto slovesnostjo protestujemo. To je naša sveta dolžnost. Če bi ne bila ta dolžnost najčistejši sad naše zavesti in našega prepričanja, tedaj bi nam jo moral ucepiti ta glas ljudstva, ki gre sedaj od ust do ust, glas, ki nam priča, da je ljudstvo silno razburjeno, glas, ki zahteva, da se nemudoma postavijo nepravilnostim in trdosrčnostim neprestopne meje, sicer se dvigne ljudska nevolja do glasnega upora! To registrujemo z najboljšim namenom, da sklenemo med domom in šolo nerazrušne vezi, ki so jih zrahljali in malone docela pretrgali neprevidni ljudje!

Petindvajsetletnico svojega učiteljevanja obhajajo letošnjo jesen naslednji absolventi ljubljanskega učiteljskega iz l. 1878.: Černè Jernej, nadučitelj v Šmartnu pri Litiji; Gradišnik Armin, nadučitelj v Celju; Höger Avgust, učitelj v Gradcu; Josin Teodor, meščanski učitelj na Dunaju; Kos Mihael, šol. voditelj na Hovcu; Krenner Bogomir, učitelj v Škofji Loki; Lokar Ivan, šol. voditelj v Dobljčah; Maier Anton, c. kr. vad. učitelj in okr. šol. nadzornik v Ljubljani; Podkrajšek Hinko, c. kr. učitelj na obrtni šoli v Ljubljani; Pretnar Jakob, nadučitelj v Radečah pri Zidanem mostu; Repič Peter, nadučitelj na Ucu; Šorn Franc, nadučitelj pri sv. Lovrencu na Dravskem polju, in Trošt Franc, učitelj v Ljubljani.

Osobne vesti s Koroškega. G. Jak. Kofler, šolski voditelj v Trdnjivasi, je imenovan za nadučitelja v St. Jakobu pod Celovcem; g. Al. Ibovnik, podučitelj v Svečah, pride začasnega šolskega voditelja na Radiše; podučiteljica Toplak je prestavljena iz Grabštanja v Krajc.

Županom v Knežaku na Notranjskem je bil izvoljen dne 22. pret. meseca naš kolega nadučitelj Drag. Česnik, tajnik „Zavezin“.

Izobraževalni tečaj za kranjsko učiteljstvo. Svojim tovarišem in prijateljem naznanjamo žalostno vest, da ne bo v letošnjih počitnicah izobraževalnega tečaja za kranjsko

učiteljstvo. Tako mu je vzkracheno eno veselje več: ne bo mu namreč mogoče za štiri krone na dan ves mesec uživati svobodnega in razkošnega življenja v beli Ljubljani. Žalostno, a resnično!

Klasifikovanje — učiteljskih referatov. Došla nam je presenetljiva in skoro neverjetna vest, da posluje nekje na božjem svetu šolski funkcionar, ki klasifikuje konferenčne referate učiteljstva, kakor se običajno klasifikujejo šolske naloge. Če pomislimo, kaj vse je dandanes mogoče v avstrijskem šolstvu, potem seveda ne moremo tega verjeti. Če pa je vzlic našemu tomaževanju to resnica, potem moramo reči, da je tako ravnanje neumestno in za učiteljstvo poniževalno.

Dopolnilna volitev v odbor „Slovenske Matice“ se je vršila dne 22. pret. m. Oddanih je bilo 21 glasovnic s 166 veljavnimi glasovi. Prejeli so pa gg.: dr. Fr. Detela, Fr. Hubad, dr. L. Požar, A. Senekovič, I. Sušnik, dr. A. Ušeničnik in Fr. Wiesthaler — po 166 glasov, L. Pintar in I. Šubic po 165, dr. A. Gregorčič 164, M. Pajk 152, J. Dimnik 145 glasov. Ti gospodje so voljeni v odbor, in sicer prvih deset za dobo štirih let, gg. Pajk in Dimnik pa: prvi na dve, drugi na eno leto. — Razen njih so še prejeli gg. A. Aškerc in dr. G. Krek po 11 glasov, dr. Fr. Kovačič 6, J. Apih, dr. Fr. Gruden, dr. I. Krek in I. Vrhovnik po 2 glasa.

Na Koroškem so razpisane sledeče službe: Na šoli v Trdnji vasi mesto šolskega voditelja, na šoli v Svečah mesto učitelja do 4. julija. Za prvo mesto se zahteva znanje slovensščine, za drugo ne! Mac Nevin menda misli in hoče, da v Svečah ni več Slovencev. — Na šoli v Porečah ob jezeru je razpisano mesto učitelja do dne 15. julija.

Razstava ženskih ročnih del, ki si jo do 5. t. m. lahko vsak ogleda v „Mestnem domu“ v Ljubljani, je jako bogata in vrlo zanimiva. Za prihodnjo številko nam je obljubljeno o tej v resnici lepi razstavi, ki dela vso čast ne samo slovenskemu ženstvu, temveč še posebno nekaterim učnim zavodom, obširnejše poročilo.

† **Josef Král.** Dne 3. pret. m. je umrl Josef Král, ki je bil šolski voditelj deške ljudske šole pri sv. Petru v Pragi. Pokojni Král si je pridobil za češko učiteljstvo neveljavih zaslug, ki mu ohranijo večni spomin v zgodovini češkega šolstva in učiteljstva. Prihodnjič kaj več o tem odličnem češkem učitelju.

Sarajevski „Školski Vjesnik“, ki ga vrlo spretno ureja g. Lj. Dlustus, je priobčil v zadnjem svojem zvezku jako toplo in simpatično pisan članek o „Slov. šolski Matici“.

Iz kranjskega deželnega šolskega sveta. V seji dne 18. pret. m. je bil imenovan učitelj Jos. Križnar v Metliki nadučiteljem v Št. Jurju. V stalni pokoj sta šla na lastno prošnjo nadučitelja Vinc. Levstik na Vrhniki in Jos. Levičnik v Železnikih. Sklenilo se je razširiti v dvorazrednice šole v Hrušici, Planini, Velikem trnu in Vavti vasi. Na osemrazredni dekliški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani se sistemizira novo učno mesto. V Borovnici se ustanovi paralelka.

Železniški in poštni vozni red slovenskih pokrajin je izdal Jernej Bahovec, trgovec v Ljubljani. Lična knjižica stane 20 h, po pošti 25 h. Tistim, ki se mnogo vozijo, bo dobro služila.

Listnica uredništva.

Z mnogih strani nas izprašujejo, kakšno stališče zavzemamo mi glede sedanjega boja o formalnih stopnjah. Gotovo je, da imamo tudi z ozirom na to vprašanje svoje stališče; ne zdi se nam pa primerno, da bi posegli že sedaj v peresnih bojov viharje, ko še ni ta teoretiška zadeva dognana in — ali tako ali drugače — izvojevana. Vsekakor moramo priznati, da smo veseli te bitke, saj je vendar že poslednji čas, da se duhovi zbistrijo in da zasije svetla luč v tajnostno kraljevstvo edino zveličalnih formalnih stopenj, zakaj dobili smo vtisk, da je in bo treba mnogo dokazovanja, pravedanja in pisanja, preden pridejo nekaterniki do pravega pojmovanja tega modernega prepornega jabolka. Zato pa mi še vedno lahko mirno in potrpežljivo — in učiteljstvo naj bi ne bilo mirno in potrpežljivo? — čakamo konca, ki gotovo prinese temu ali onemu moralški poraz. Našemu učiteljstvu bo potem soditi na podlagi praktičkih izkušenj, in že danes

se nam zdi, da bo vsaj v nekaterih točkah obdržal svojo veljavo latinski rek: *Duobus certantibus tertius gaudet!* Zato pa le nekoliko potrpljenja! — Na **Goriško** in **Gorenjsko**: Danes ni bilo mogoče, zato prihodnjič. Oprostite!

Eno leto učitelj v hribih.

Izkusil J—n.

Potrpljenje prebije železna vrata.

„Saj pravim, ko bi ne bil nadzornik, bi želel učiteljevati v tem kraju. Le pomislite: novo šolsko poslopje bodo zgradili, lep šolski vrt, učitelj bo imel krasno stanovanje. Bukovec je dve uri od tukaj. Pojdite kraj ogledat, ugajal vam bo.“ Tako je govoril gospod nadzornik v svoji pisarnici, jaz pa sem premišljal in ga poslušal. Kmalu je zapazil na mojem obrazu nekaj, čemur bi se reklo zadovoljnost. „Da, gospod nadzornik, hočem si kraj ogledati in potem se odločim,“ mu dem ponižno. „Dobro, ko se boste proti večeru vrnili, me obiščite, da mi poveste, če sprejmete službo.“

Ko so pretekle tri debele ure, sem bil že pri predsedniku krajnega šolskega sveta v Bukovcu. Ta je bil edini inteligentni mož v kraju. Duhovnika ni bilo. Pa kako neki, saj še cerkve ni tam. Ne vem ravno, koliko metrov nad morsko gladino stoji Bukovec, le to povem, da je svet precej nerodoviten. Ubogo ljudstvo si dobiva vodo iz studenca v precej oddaljeni dolini. Vola ali kravo vprežejo v voziček z dvema kolesoma. Ker je klanec precej hud, mora tudi močni vol napeti svoje moči, da pripelje sodček vode, ki služi ljudem za pijačo in kuho.

Predsednik se je precej potrudil, da bi me pridobil. Z živimi barvami mi je naslikal vse dobre razmere na Bukovcu, slabe pa si je seveda prihranil za drugo pot. „Naše ljudstvo je dobro, ki zna ceniti učitelja. Kolin vam bodo pozimi nanegli otroci, da ne boste vedeli kam z njimi. V kratkem se bo gradila od Sokolovca skozi Bukovec državna cesta. Svet je že premerjen. Kot občinski tajnik boste zaslužili svojih 300 K. Ko bo cesta zgrajena, dobimo tudi pošto. Trditi smem celo, da bo čez nekaj let tod tekla železnica. Torej pogum in prosite za to službo.“ Tako nekako me je mož navdaševal za službo na Bukovcu. Znal me je pa tako spretno pridržati pri sladkem istrijancu, da nisva imela časa ogledati si šole in stanovanja. To je naredilo name precej slab vtisk. Mudilo se mi je zaradi vlaka.

V Sokolovcu potrkam pri gospodu nadzorniku. Kaj naj mu rečem? V zadregi sem bil. „Prosim, oprostite, gospod nadzornik, kraj mi ni ugajal, nisem se mogel odločiti, ne bom prosil.“ „Pa vendar se boste morda premislili“, povzame gospod nadzornik. Danes je bilo slabo vreme, pa kadar bo vse v zelenju in cvetju, bo vam ugajalo. Prepričan sem torej, da se premislite.“

Preteklo je nekaj mesecev. Učiteljska služba na Bukovcu je bila oddana. Bil je edini prosilec in ta jo je tudi dobil. Čestiti bralec je radoveden, kdo je bil to. Tedaj kar povem, da sem bil ta učitelj — jaz. Prijatelj Rjavec me je večkrat vprašal, kaj me je napotilo, da sem prosil za to službo. Odgovoril sem mu vselej tako: „200 K stanarine, 60 K opravilne doklade in — notabene — če smem iti na limanice sladkim besedam, 300 K za tajništvo. Prosim te, prijatelj, to je denar, odtehta celih 560 K. To je takorekoč postranski zaslužek, katerega v Račjem, mojem prejšnjem službenem kraju, ni bilo. S 1560 K se bo dalo že kako preživeti, in zraven tega bom mogel morda še kaj starega dolga poplačati.“ „Prijatelj, dobra misel te je vodila, samo bojim se, da te bo upanje varalo“, pristavi Rjavec. (Dalje.)

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 5367. Kranjsko.

Na štiriklasni deški ljudski šoli družbe sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu v Trstu se razpisuje služba učitelja-voditelja s 1400 K letne plače, 240 K stanarine in 400 K funkcijske doklade ter s pravico do šestih petletnic po 80 K.

K zavarovalnici za slučaj smrti in doživetja plačuje družba $\frac{2}{3}$, nadučitelj pa $\frac{1}{3}$ zavarovalniškega prispevka.

Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo pri podpisnem vodstvu do 15. julija 1903.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.
V Ljubljani, dne 18. junija 1903.

Št. 1539.

V ljubljanski okolici je stalno, oziroma začasno oddati s postavnimi prejemki:

- 1.) Mesto učitelja-voditelja na enorazredni ljudski šoli v Iški vasi.
- 2.) Mesto učitelja-voditelja na enorazredni ljudski šoli, ki se na novo utvori v Rakitni.

Opremljene prošnje je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do 25. julija 1903.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 23. junija 1903.

Št. 823.

Na trirazrednici v Žireh je eno učno mesto stalne popolniti. Prošnje je vlagati semkaj do dne 16. julija 1903.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 15. junija 1903.

Št. 2778.

Na petrazredni c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji je stalno popolniti mesto učitelja v dohodki IV. plačilnega osovja, t. j. z letno plačo 1000 kron, aktivitetno doklado letnih 200 kron in s pravico do 6 petletnic po 100 kron.

Prosilci naj lastnorčno pisane prošnje z dokazom učne sposobnosti za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom predpisanim službenim potom do 28. julija 1903 pri podpisnem c. kr. rudniškem ravnateljstvu vložijo.

C. kr. rudniško ravnateljstvo v Idriji, dne 28. junija 1903.

Št. 565.

V črnomeljskem šolskem okraju razpišejo se naslednje službe s postavnimi dohodki:

- 1.) Mesto nadučitelja na dvorazrednici v Štrekljevem v stalno ali začasno nameščenje. (Prosto stanovanje.)
- 2.) Službe učitelja-voditelja na enorazrednicah na Preloki, v Radenicah in v Gribljah v stalno ali začasno nameščenje. (Povsod prosto stanovanje.)
3. Služba učitelja na štiriklasni v Metliki.
Dotični učitelj ima upanje pri obrtni nadaljevalnici zaslužiti do 280 K na leto in ako je samec, dobi tudi sobo za stanovanje brezplačno. Ta služba namesti se samo začasno.
4. Služba učiteljice na štiriklasni v Črnomlju le v stalno nameščenje. Prošnje vlagati je do 25. julija 1903 pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju.
5. Služba učitelja v Metliki tudi s postranskim zaslužkom pri obrtno-nadaljevalni šoli v stalno ali začasno nameščenje.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 25. junija 1903.

Št. 1088.

V šolskem okraju Rudolfovo je naslednja učna mesta stalno, oziroma začasno namestiti:

- 1.) Služba nadučitelja in drugo učno mesto na dvorazrednici v Orehovici. Plača postavna in imata obe službi prosto stanovanje.
- 2.) Služba učitelja-voditelja na novoustanovljeni enorazrednici v Soteski s postavno plačo in prostim stanovanjem.
- 3.) Služba učitelja-voditelja na enorazrednici na Selcih pri Šumbrgu s postavno plačo in prostim stanovanjem.

4.) Služba učitelja na štiriklasni v Žužemberku s postavno plačo.

Prošnje je vlagati do 25. julija 1903. tuuradno.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 16. junija 1903.

Z. 1043.

An der zweiklassigen Volksschule in Kuželj wird die Lehrer- und Leiterstelle mit den sistemisierten Bezügen nebst Naturalwohnung zur definitiven Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 25. Juli 1. J. im vorgeschriebenen Wege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 24. Juni 1903.

Z. 1043.

An der fünfklassigen Volksschule in Laserbach wird eine Lehrstelle mit den sistemisierten Bezügen zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 25. Juli 1903 im vorgeschriebenen Wege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 24. Juni 1903.

Z. 1043.

An der zweiklassigen Volksschule in Banjaloka wird die Oberlehrerstelle mit den sistemisierten Bezügen und der Naturalwohnung zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 25. Juli 1903 im vorgeschriebenen Wege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Gottschee, am 24. Juni 1903.

Z. 1033.

An der einklassigen Volksschule in Gora wird die Lehrer- und Leiterstelle mit den sistemisierten Bezügen nebst Naturalwohnung zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 25. Juli 1903 im vorgeschriebenen Wege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 24. Juni 1903.

Št. 902.

Štajersko.

V celjskem političnem okraju se stalno, oziroma začasno namestijo začetkom zimskega tečaja 1903/1904 sledeča mesta učiteljev, oziroma učiteljic:

- I. šolskem okraju Celje: 1.) na štiriklasni ljudski šoli v Dramljah (3. kraj. razr.) eno mesto učitelja, oziroma učiteljice;
- II. V šolskem okraju Šmarje: 1. na trirazredni ljudski šoli v Pristavi (3. kraj. razr.) eno mesto učitelja, oziroma učiteljice;
- III. V šolskem okraju Laško: 1.) na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Katarini nad Trbovljami (3. kraj. razr.) eno mesto učitelja, oziroma učiteljice; 2.) na petrazredni ljudski šoli v Hrastniku (2. kraj. razr.) eno mesto učitelja, oziroma učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje se morajo predpisanim potom dotičnim krajnim šolskim svetom do dne 20. julija 1903 vročiti.

Okrajni šolski svet celjski, dne 15. junija 1903.

Neobhodno potrebno za vsako šolo.

Glavne oblike zemeljskega površja.

Cena: K 5, napeto z obeski: K 7, napeto s palicami: K 8.

Prodajata založnika:

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.